

**Vanja Branica
Linda Rajhvajn**

**ANALIZA SADRŽAJA WEB FORUMA STUDENATA
PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU
Rezultati za 2005./2006., I. godina studija**

1. UVOD

Internet i *web* forumi omogućili su novi oblik komunikacije među ljudima. Koristeći suvremena tehnološka dostignuća, studenti imaju priliku na još jedan način izmijeniti informacije, pitanja i komentare koji su za njih važni, a tiču se i studija. Putem *web* foruma moguće je komunicirati s većim brojem ljudi, u vrijeme i s mjesta koje nam odgovara. Mali broj istraživanja bavi se analizom studentskih *web* foruma, njihovim sadržajem i motivom studenata da na takav način međusobno komuniciraju. Neka provedena istraživanja imala su intenciju utvrditi ponašanja i motivaciju ljudi da općenito pristupe na internetske forume. Kao motivi sudjelovanja na Internetu i *web* forumima spominju se: želja za traženjem informacija, mjesto za potrošnju, komunikacijski alat, želja za socijalnim povezivanjem, potreba druženja s ljudima, pa sve do ovisnosti (Zinkhan, Kwak, Morrison i Okleshen Peters, 2003.)¹. Polazeći od tih spoznaja, ovakav oblik studentske aktivnosti na Internetu mogao bi se nazvati komercijalnim komuniciranjem jer mu je svrha dijeljenje i izmjena informacija o specijalnom produktu ili usluzi (u ovom slučaju riječ je o studiju) (Zinkhan, Kwak, Morrison i Okleshen Peters, 2003.)². Na osnovu navedenih spoznaja provedena je analiza web foruma studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu. Osnovni ciljevi analize sadržaja web foruma su: (1) utvrditi koliki broj studenata piše na *web* forumu i (2) utvrditi koji su to sadržaji o kojima studenti pišu na web forumu.

¹ i ¹⁴ Zinkhan, G.M, Kwak, H., Morrison, M. i Okleshen Peters, C. (2003.) Web-Based Chatting: Consumer Communication in Cyberspace. *Journal of Consumer Psychology*, 13 (1-2): 17-27.

2. METODA ISTRAŽIVANJA

U svrhu ostvarivanja postavljenih ciljeva korištena je tehnika analize sadržaja. Analiza sadržaja je »istraživačka tehnika kojom se na objektivan i sustavan način kvantitativno opisuje sadržaj nekog aspekta komunikacije« (Milas, 2005.:500)³. Na taj način izbjegava se subjektivna procjena i ocjena onoga što je napisano.

Tehnika se počela primjenjivati na kraju 19. stoljeća i primarno se koristila za analizu pisanih novinskih materijala. Etablirala se u području društvenih znanosti tijekom 20. stoljeća, kada je korištena u svrhu analize ratne propagande te kada dolazi do povećanja broja masovnih medija kao što su radio i televizija (Milas, 2005.)⁴.

2.1.Uzorak

Analizirani su postovi objavljeni na *web* forumu studenata Pravnog fakulteta na adresi www.pravokutnik.net/forum/. Na samoj stranici, sadržaj studentskih postova i komentara već je podijeljen u kategorije koje su izradili urednici *web* stranice. Kao jedinice analize uzeti su postovi objavljeni u kategoriji *Ispiti, seminari i predavanja* u razdoblju od listopada 2005. do srpnja 2006. godine.

U toj kategoriji analizirani su postovi kolegija koji su se u promatranom razdoblju izvodili na prvoj godini studija po novom »bolonjskom« programu. To su: Opća povijest prava i države, Nacionalna povijest, Opća teorija prava i države, Rimsko pravo, Sociologija, Politička ekonomija.

³ i ¹⁶ Milas, G. (2005.) *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

2.2. Analitička matrica

Pri određivanju kriterija za analizu sadržaja postova vodilo se računa da kategorije⁵ omogućavaju određivanje osobina sadržaja, ali i da ne budu suviše detaljne, što naknadno otežava uopćavanje. Kreirana je probna analitička matrica i njena valjanost je testirana na postovima koji nisu ušli u analizu. Na temelju toga dodatno su razrađene neke klasifikacijske kategorije koje nisu bile jednoznačne za oba procjenjivača.

Analitička matrica sadrži kategorije koje su dale odgovor na pitanja o:

- 1. Autoru pojedinog teksta (šifra onoga tko piše)**
- 2. Tematskoj odrednici (o čemu se u postu piše)**
- 3. Vremenskoj dimenziji**
- 4. Obliku teksta – što piše o pojedinoj tematskoj odrednici**
- 5. Razlogu javljanja na forum**
- 6. Tonu komentara (kritički stav)**

Kao što je vidljivo iz analitičke matrice, pri obradi postova nisu uzimani u obzir podaci o veličini pojedinog posta (broju riječi, znakova i sl.). Takvi podaci namjerno su zanemareni jer smo smatrali da nisu relevantni s obzirom na postavljene ciljeve.

Detaljna analitička matrica nalazi se u prilogu 5.

2.3. Postupak analize

Postovi su analizirani tijekom ljeta 2006. godine. Analizu su provodila dva nezavisna istraživača.

⁵ Kategorije možemo promatrati i kao oblik pitanja koja postavljamo sadržaju koji analiziramo. Projekt Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj RH »Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete (01.02)«

2.4. Postupak obrade rezultata

Obrada rezultata napravljena je sumarno za sve kolegije i pojedinačno za dva kolegija: Nacionalnu povijest prava i države i Opću povijest prava i države. Ova dva kolegija odabrana su jer se na njih odnosi najveći i najmanji broj postova. Priložene obrade za kolegije pojedinačno samo su ilustracija kakva je obrada moguća ukoliko postoji interes za takvim oblikom informacija.

Rezultati u ovom izvještaju bit će izraženi u broju učestalosti pojavljivanja obilježja/kategorije i u postotku broja neke kategorije u odnosu na ukupan broj promatranih postova u toj kategoriji. Pojedini analizirani post mogao je istovremeno biti svrstan u nekoliko klasifikacijskih kategorija unutar kriterija. Stoga kategorije nemaju ukupnu sumu koja odgovara broju analiziranih postova. Postoci se odnose na ukupan broj postova u nekoj klasifikacijskoj kategoriji koji je uvijek izražen.

Glavna prepreka na koju smo naišli pri pokušaju odgovora na pitanje koliko studenata se javlja na *web* forum jest okolnost da je svako javljanje šifrirano. Ono što ne znamo i na što ne možemo dati odgovor je pitanje da li svaka šifra predstavlja jednog jedinstvenog studenta ili jedan student ima po nekoliko šifri. Stoga ćemo u daljnjoj analizi govoriti samo o broju šifri koje se općenito javljaju na forumu te koliko šifri se javlja pod pojedinim predmetom.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Ukupno je analizirano 1130 postova. Iz tablice 1. vidljivo je da se najveći broj postova odnosi na Nacionalnu povijest. Najmanji broj postova odnosi se na dva predmeta: Opću povijest i Opću teoriju prava i države.

Tablica 1.

Broj postova i broj različitih autora po predmetima prve godine studija prava

Predmeti	N postova	% postova	broj šifri/autora
Nacionalna povijest prava i države	285	25,22	79
Opća povijest prava i države	96	8,49	43
Opća teorija prava i države	101	8,93	39
Politička ekonomija	162	14,33	59
Rimsko pravo	248	21,94	80
Sociologija	238	21,06	73
Ukupno	1130	100	373

Kao što smo već naveli, ne možemo sa sigurnošću govoriti o broju osoba/autora koje se javljaju na *web* forum. Možemo reći da se neke šifre autora pojavljuju kod svih predmeta, a neke samo kod pojedinih predmeta. Najviše se šifri pojavljuje kod predmeta koji ujedno imaju i najveći broj postova.

Kada se od ukupnog broja šifri autora koji se javljaju na *web* forum oduzmu one šifre koje se ponavljaju po predmetima, njih 160 (42,89%), dobijemo ukupno 213 različitih šifri pod kojima studenti pišu na *web* forumu.

Prema zastupljenosti pojedine šifre autora po predmetima (tablica 2.) možemo reći da se najveći broj šifri autora javlja i piše postove samo za jedan predmet. Manji broj šifri autora javlja se i piše na četiri i više predmeta.

Tablica 2.

Broj šifri s obzirom na broj predmeta na koje se javljaju

Broj predmeta	Broj šifri	%
Jedan	125	58,68
Dva	43	20,18
Tri	25	11,73
Četiri	14	6,57
Pet	4	1,87
Šest	2	0,93
Ukupno	213	100

Prema **tematskim odrednicama** možemo reći da se sadržaj studentskih postova najviše odnosi na ispite i literaturu koja je potrebna za predmet i za ispit.

Tablica 3.

Glavne teme zastupljene u postovima

Rang	Glavne teme postova	broj	%
1	Ispit (uključuje i komisijske ispite)	427	42,65
2	Literatura	251	25,07
3	Kolokvij	108	10,78
4	Nastavnici (profesori i asistenti)	63	6,29
5	Kako učiti za ispit	37	3,69
6	Seminari	29	2,89
7	Organizacija nastave i ispita	27	2,69
8	Gradivo	23	2,29
9	Predavanja	16	1,59
10	Konzultacije	10	0,99
11	Rezultati ispita	6	0,59
12	Demonstratori	4	0,39
	Ukupno	1001	100

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Manji broj postova, njih 37 (3,24%), sadržavao je nekoliko tematskih odrednica istovremeno.

Od ukupnog broj postova (1130), neki se postovi nisu odnosili niti na jednu temu koja je povezana s fakultetom. Najčešće se radi o međusobnim verbalnim duelima ili prepucavanju sudionika *web* foruma. Stoga su takvi postovi, njih 166 (14,69%), isključeni iz daljnje obrade.

Nastojali smo utvrditi u kojem je **vremenu napisan pojedini post**. Intencija te kategorije bila je utvrditi pišu li studenti postove neposredno nakon nekog doživljaja ili je od događaja do pisanja posta proteklo neko vrijeme. S obzirom na oblik sadržaja i tematsku odrednicu većine postova, vremenska dimenzija se nije mogla odrediti (42,84%). Postovi kod kojih se mogla odrediti vremenska dimenzija pisani su češće neposredno nakon doživljaja (35,47%), nego nakon što je proteklo neko vrijeme od događaja (21,68%).

Zanimao nas je oblik informacija koji studenti daju u svojim postovima, odnosno, kada se studenti javljaju na *web* forum, kakav oblik informacija nude, a što može biti indirektno povezano s njihovom motivacijom da sudjeluju na *web* forumu. Dakle, javljaju li se studenti na forum da bi dali informacije i odgovore na prethodno postavljeno pitanje nekog drugog sudionika, traže li informacije i postavljaju pitanja ili izražavaju svoj dojam i komentar o nekoj temi.

Dobiveni rezultati ukazuju da najveći broj postova sadrži informacije i odgovore na pitanja drugih sudionika. Skoro podjednaki broj postova sadrži pitanja i komentare.

Manji broj postova sadržava kombinaciju između ponuđenih kategorija. Kod 50 postova (5,18%) pomiješane su informacije i pitanja, komentari i pitanja ili informacije i komentari.

Tablica 4.

Postovi sadrže

Postovi sadrže:	N	%
Odgovore, informacije	531	52,36
Dojmove i komentare	263	25,93
Pitanja; traži se informacija	220	21,69
Ukupno	1014*	100

*Ukupni zbroj postova odudara od stvarnog broja obrađenih postova zato jer se u 50 slučajeva radilo o kombinaciji odgovora.

Dvije klasifikacijske kategorije možemo nazvati odnosnim jer međusobno povezuju dvije kategorije. Jedna od kategorija je **oblik teksta**. Zanimalo nas je koje informacije, pitanja i komentare sadrže postovi u odnosu na tematsku odrednicu, te da li unutar pojedine tematske odrednice studenti više postavljaju pitanja, daju komentare ili pružaju informacije.

Analiza je pokazala da unutar osnovnih tematskih odrednica (predavanja, seminari, ispit, literatura) studenti više daju informacije (672), nego što postavljaju pitanja (247).

Iskustvo s predavanjima, seminarima, ispitima, kolokvijima, konzultacijama opisuje se na 158 postova. Od toga najbrojniji su opisi iskustava s ispita (72,15%) i s kolokvija (12,02%), slijede opisi iskustava sa seminara (5,66%) te podjednako opisa iskustava s predavanja i konzultacija (4,43%).

Dojam o nastavniku iskazuje se na 86 postova, a o asistentima na 24 posta. Izraženi studentski dojam o nastavniku najčešće se odnosi na dojam koji je student stekao na ispitu (68,60%), zatim na predavanju (11,62%). Manji broj komentara se odnosi na profesora kao osobu (12,79%). Asistenti su relativno rijetko predmet studentskih komentara, a kada to jesu, komentari se uglavnom odnose na dojam s ispita (58,33%).

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Informacije koje nisu osobno doživjeli, ali su čuli od drugih dalje se prenose putem 40 studentskih postova.

Najzastupljenije su informacije o ispitima (243), zatim slijede informacije o literaturi (205) i informacije o pitanjima s ispita (170).

Kada postovi sadrže informacije koje se odnose na ispite, najčešće se radi o informacijama o načinu ispitivanja nastavnika (41,15%) i o izvedbi ispita (tko, kada, gdje provodi ispit, koliko dugo ispit traje, o rezultatima, rokovima). Slijedeće najzastupljenije informacije unutar ove kategorije tiču se kolokvija (18,93%). Kada studenti postavljaju pitanja ona se također najčešće odnose na način ispitivanja nastavnika (36,52%), te na tehničke napomene o izvedbi ispita (tko i kada održava ispit). Slijede ih pitanja o kolokvijima.

Povezano s ispitima, ali za potrebe ove analize promatrano kao posebna kategorija, jesu pitanja s ispita (170). Studentski postovi najčešće sadrže informacije o pitanjima s prethodnog roka (57,05%), te o pitanjima koja se na rokovima učestalo ponavljaju (15,88%). Manji broj postova sadrži pitanja »od nekada davno prije« (14,11%) i pitanja za kolokvij (12,94%).

Informacije studenata koje se tiču literature (205) najčešće se odnose na samo gradivo (53,17%) koje je potrebno za pojedini predmet, te o literaturi za polaganje ispita (37,56%). Mali se broj informacija i pitanja dotiče tehničkih uputa i napomena o tome gdje i kako nabaviti literaturu. Pitanja povezana s literaturom se također najčešće odnose na pitanja o literaturi potrebnoj za polaganje ispita (44,79%) i o gradivu potrebnom za polaganje ispita (45,83%).

Kada postovi sadrže informacije o seminarima (31) one se najčešće odnose na procjenu njegove korisnosti (38,7%). Informacije o predavanjima (23) najčešće se odnose na organizaciju kolegija (39,13%) i na potpise (34,78%).

Projekt Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH
»Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete (01.02)«

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Studentski postovi također sadrže i savjete za učenje (128) te za odgovaranje na ispitu (29).

Tablica 5., s detaljnim prikazom zastupljenosti pojedinih kategorija i potkategorija, nalazi se u prilogu na kraju ovog poglavlja.

Zanimalo nas je kakav je **ton objavljenih komentara**. Drugim riječima, zauzimaju li studenti u svojim postovima određeni kritički stav?

Smatrali smo da komentar studenta može biti:

- pozitivan (odobranje, pohvaljivanje i sl., profesora/asistenata, njihovog stila, načina predavanja, izvođenja seminara, sadržaja kolegija, načina i učestalosti izvođenja ispita, konzultacija)
- negativan (kritiziranje, osuđivanje, ismijavanje, negodovanje i sl., o profesorima/asistentima, njihovom stilu, načinu predavanju, izvođenja seminara, sadržaju kolegija, načinu i učestalosti izvođenja ispita, konzultacija)
- neutralan.

Uz **oblik teksta, ton komentara** druga je odnosna kategorija. Doveden je u vezu s nekoliko tematskih cjelina: a) predavanja, b) seminari, c) ispiti, d) konzultacije, e) ponašanje, odnos prema studentima i opći dojam o profesoru i asistentima na ispitu, predavanjima i seminarima.

Kod 332 posta mogao se odrediti ton komentara, što se otprilike podudara s brojem postova u kojima su studenti izražavali dojmove i komentare. Pozitivnih je komentara bilo najviše (53,31%), zatim slijede negativni (34,03%), dok je najmanje neutralnih (12,65%).

Većina komentara se odnosi na profesore, ispite i literaturu. Manji broj komentara se odnosi na nastavu (seminare i predavanja) i asistente. Što se tiče ispita, skoro je isti broj pozitivnih (23) i negativnih (28) komentara.

Projekt Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH
»Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete (01.02)«

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Pozitivni komentari koji se odnose na ispit (23) najčešće opisuju korektnost profesora i ugodnu, opuštenu atmosferu za vrijeme ispita te se ponekad s tim u vezu dovodi i lakoća pitanja. Također, povezano s pozitivnim komentarima o ispitima su i pozitivni komentari o profesorima (123). Profesori koji su spominjani u pozitivnom ozračju najčešće su opisivani kao korektni, pošteni, ugodni za vrijeme ispita, strpljivi i susretljivi prema studentima.

Negativni komentari uglavnom se odnose na profesore (40), ispit (28) i literaturu (16). Ti komentari opisuju profesore i ispit kao težak (inzistira se na sitnicama), nervozu ispitivača i duljinu čekanja na ispit. Literatura se opisuje kao komplicirano napisana. Zanimljivo je da dosta negativnih komentara ima i o seminarima u kojima se studenti protive privilegiranom statusu seminarista.

3.1. Rezultati po predmetima

Kao što smo već naveli, slijede obrade podataka za dva kolegija koja su odabrana za pojedinačni prikaz rezultata jer se na njih odnosi najveći i najmanji broj studentskih postova.

Iz ovakvog prikaza vidljivo je kako postoje specifičnosti u sadržaju postova koje prate specifičnosti pojedinog kolegija, ali kako također postoje sličnosti u sadržaju studentskih postova neovisno o kolegijima.

Opća povijest prava i države

Na ovaj predmet odnosi se najmanji broj postova, njih 96. Postovi su napisani od osoba pod 43 različite šifre. Iz tablice 6. vidljivo je da je najveći broj šifri napisalo samo po jedan post.

Tablica 6.

Učestalost javljanja šifri

Broj javljanja	Broj šifri	%
Jedno javljanje	21	48,83
Dva i tri javljanja	15	34,88
Četiri i pet javljanja	4	9,30
Pet i više javljanja	3	6,97

Prema tematskoj odrednici, studenti najčešće pišu o ispitima (36) i daju savjete za učenje ispita (10), zatim raspravljaju o literaturi (9), te o konzultacijama (7), kolokvijima (7) i nastavnicima (6).

Manji broj postova je izbačen iz daljnje obrade, njih 17 (17,71%) jer se sadržaj nije odnosio na predmet, niti na fakultet.

Za najveći broj postova nije moguće odrediti kada su napisani (45,83%). Međutim, nešto veći broj preostalih postova napisan je neposredno nakon doživljaja (22,92%) i nakon što je proteklo neko vrijeme (13,54).

Kad se studenti javljaju na *web* forum kod ovog predmeta, postovi najčešće sadrže informacije, odgovore na pitanja drugih studenata (32) i pitanja studenata koji traže informacije (30). Manji broj postova (17) sadrži dojmove i komentare.

Studenti najčešće daju informacije i postavljaju pitanja koja se odnose na ispit i ispitna pitanja, zatim na literaturu potrebnu za polaganje ispita. Informacije i pitanja povezana s ispitom najčešće se odnose na način ispitivanja nastavnika, dok se kod ispitnih pitanja piše o pitanjima koja se češće ponavljaju na ispitnim rokovima. Studentski postovi također sadrže savjete za učenje ovog ispita, ali i za odgovaranje na ispitu.

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Postovi koji sadrže opis iskustava najčešće govore o dojmu o nastavniku stečenom za vrijeme ispita, te o asistentima za vrijeme konzultacija.

Ton studentskih komentara povezanih s ovim predmetom je uglavnom pozitivan (12). Manje je negativnih (4) i neutralnih komentara (2). Svi komentari se odnose na ispit i profesora. Komentari uglavnom govore pozitivno o profesoru te se ispit doživljava kao ugodno iskustvo.

Povijest hrvatskog prava i države

Najviše studentskih postova, njih 285, posvećeno je upravo ovom kolegiju. Postove je u promatranom razdoblju napisalo 79 različitih šifri autora. Prema distribuciji učestalosti javljanja (tablica 7.), može se vidjeti da se skoro podjednaki broj studenata javlja jedan, dva i tri puta. Kod ovog kolegija nešto je veći postotak studenata koji se javljaju šest i više puta.

Tablica 7.

Učestalost javljanja šifri

Broj javljanja	Broj šifri	%
Jedno javljanje	30	37,97
Dva i tri javljanja	27	34,17
Četiri i pet javljanja	8	10,12
Šest i više javljanja	14	17,72

Sadržaj postova je najčešće povezan s ispitom (110) i literaturom (104) potrebnom na kolegiju.

Manji broj postova je izostavljen iz daljnje obrade (12,98%) jer njihov sadržaj nije povezan s predmetom i studijem.

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Za 27,01% postova nije moguće odrediti vremensku dimenziju, odnosno u tim postovima nije se nalazio sadržaj za koji se može odrediti je li pisan neposredno nakon nekog događaja ili nakon što je proteklo neko vrijeme. Ipak, za većinu postova se može reći da su napisani neposredno nakon doživljaja (42,10%), dok je manji broj sadržavao opise događaja nakon što je proteklo neko vrijeme (17,89%).

Studenti najčešće u svojim postovima daju odgovore na pitanja drugih sudionika i/ili pružaju informacije povezane s predmetom (157). Postova koji sadrže pitanja, odnosno postova u kojima se traži informacija ima 73, dok je najmanje postova u kojima studenti izražavaju svoj dojam i daju komentar (60). Kod 42 posta radilo se o kombinaciji informacija i pitanja/komentara ili informacija i komentara ili komentara i pitanja.

Kad u svojim postovima studenti daju informacije o ispitu, one se najčešće odnose na način ispitivanja nastavnika (45), te na broj pitanja koji nastavnik postavlja za vrijeme ispita (21). Najveći broj studentskih pitanja povezano je s ispitom i najčešća tema je način ispitivanja nastavnika (18).

Informacije o literaturi čine sadržaj većeg broja postova i to ponajviše informacije o gradivu (43) i ispitnoj literaturi (35). Studentska pitanja su također povezana s tim potkategorijama.

Ukoliko postovi sadrže ispitna pitanja, uglavnom se radi o pitanjima s prethodnog ispitnog roka (36).

U svojim postovima studenti također izmjenjuju (daju i traže) savjete za učenje ispita (82).

Opisi studentskih dojmova povezani su s ispitom (44), te su dojmovi o profesorima (12) i asistentima (14) također povezani s ispitom.

Skoro neznatan broj postova sadrži informacije koje bismo mogli nazvati »rekla- kazala« (8), informacije koje su oni čuli od nekoga i na taj način prenose dalje.

Projekt Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH
»Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete (01.02)«

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

Prevladavaju pozitivan i negativan ton među studentskim komentarima. Najviše pozitivnih komentara povezano je s nastavnicima (profesorom i asistentom) na kolegiju. Najviše negativnih i neutralnih komentara povezano je s literaturom za ispit (postojanje nekoliko različitih knjiga /stare i nove/ studentima je zbunjujuće, te se stječe dojam nerazumijevanja iz koje literature i što je potrebno učiti za ispit) i samim gradivom za ispit, te studentskom procjenom tko je od nastavnika, a tko nije korektan na ispitu.

4. ZAKLJUČAK

Na osnovi provedene analize sadržaja studentskih postova možemo zaključiti:

- na *web* forum www.pravokutnik.net/forum/ u razdoblju od listopada 2005. do srpnja 2006. godine objavljeno je 1130 postova
- promatrane postove napisalo je 213 različitih šifri autora
- najveći broj šifri autora pišu postove u vezi samo jednog predmeta (58,98%)
- sadržaj postova se najčešće odnosi na ispite (42,65%), literaturu (25,07%) i kolokvije (10,78%)
- najviše postova sadrži informacije i odgovore na pitanja drugih sudionika (52,36%)
- ukoliko se u postovima opisuje iskustvo, najčešće se radi o iskustvu s ispita (72,15%)
- najzastupljenije su informacije o ispitima – o načinu ispitivanja nastavnika (41,15%) i tehničkim informacijama o izvođenju ispita
- informacije o literaturi odnose se na gradivo (53,17%) koje je potrebno naučiti za pojedini predmet, te o literaturi za polaganje ispita (37,56%)
- informacije o pitanjima s ispita najčešće se odnose na pitanja s prethodnog roka (57,05%)
- s obzirom na ton komentara možemo reći da je više pozitivnih komentara koji se odnose na profesore i ispit.

Projekt Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH
»Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđivanje kvalitete (01.02)«

PRILOG

Tablica 5.

Prikaz svih tematskih kategorija i potkategorija

Tematske kategorije i potkategorije	Informacije	Pitanja
PREDAVANJA		
TEHNIČKE INFORMACIJE		
tko održava	3	
kada se održavaju	1	1
gdje se održavaju	1	
POTPISI	8	3
ORGANIZACIJA KOLEGIJA	9	
SADRŽAJ PREDAVANJA	1	
Ukupno za kategoriju	23	4
SEMINAR		
TEHNIČKE INFORMACIJE		
tko ga održava	3	1
kada se održava		1
gdje se održava	1	
bodovi	1	
LITERATURA	1	
SADRŽAJ SEMINARA	2	
TEŽINA SEMINARA	3	
PROCJENA KORISNOSTI	12	1
ESEJI	8	6
Ukupno za kategoriju	31	9
ISPITI		
TEHNIČKE INFORMACIJE		
tko održava	11	14
kada se održava	14	16
gdje se održava	3	2
koliko dugo traje	13	1
rezultati	8	7
koliko pitanja sadrži ispit	29	5
kada su rokovi	5	4
odustajanje	3	1
uvjeti izlaska	1	2
rok za prijavu	2	2

Projekt »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«

NAČIN ISPITIVANJA NASTAVNIKA	100	42
KOLOKVIJ	46	13
KOMISIJA	6	5
GRADIVO ZA ISPIT	2	1
Ukupno za kategoriju	243	115
LITERATURA		
za predavanja	1	
za seminar	1	
za ispit	77	43
gradivo	109	44
cijena kopiranja	5	3
gdje što naći	10	6
dojam o literaturi	2	
Ukupno za kategoriju	205	96
PITANJA S ISPITA		
pitanja s prethodnog roka	97	10
pitanja s prijašnjih rokova	24	1
pitanja koja se učestalo ponavljaju na rokovima	27	8
za kolokvij	22	4
Ukupno za kategoriju	170	23
SAVJETI ZA UČENJE	128	
SAVJETI ZA ODGOVARANJE	29	
ISKUSTVO S PREDAVANJA	7	
ISKUSTVO SA SEMINARA	9	
ISKUSTVO S ISPITA	114	
iskustvo s komisijskog ispita	2	
ISKUSTVO S KOLOKVIJA	19	
ISKUSTVO S KONZULTACIJA	8	
DOJAM O NASTAVNIKU	PROFESORU	ASISTENTU
s ispita	59	14
s predavanja	10	2
sa seminara	4	1
profesor kao osoba	11	1
specifično za pojedinog nastavnika	2	2
REKLA-KAZALA	40	